

לא אחים נעלנו

ליא לחללית של מיפגשים מן הסוג השלישי. הסרט כולו מקביל לסרט א"י.

הסרט האמריקאי בנוי על גימיקים. הוא מלאכת-מחשבת של פעלולים. הסרט היפאני הוא פשוט לגמרי, פשטני כאילו. תינוקת נטושה מתגלה ביער. זוג איכרים עניים מאמץ אותה. היא גדלה במהירות הבזק. מסתבר שהיא נטיחה מן הירח, שנפלה על הארץ בתאונה. לא אגלה את המשך הסיפור. ורוונים מתאבדים בה. לא אגלה את המשך הסיפור.

כמעט כל סרט יפאני מושך אותי, מפני שהוא מגלה עולם זר, לא-נודע, השונה מכל דבר המוכר לנו. סרט זה מושך שבעתיים בגלל הקסם של העלילה, המישחק המעולה, ההקפדה המושלמת על כל פרט גדול וקטן, צבעים מרהיבים, צילום מעולה.

אייטי, עם כל גאונותו, אינו יכול להתחרות עם צעירה יפאנית מועד וקטומה. ראיתי כמה נשים וגברים מוחים כסוף הסרט דימעה מבווייט — הישג לא-קטן כהתחשב בעובדה שזוהו סיפור בידיוני המבוסס על אגדה מלפני אלף שנה ויותר.

יריד ההבלים

בשבוע שעבר ראיתי בטלוויזיה את הסרט על סירטי המזומר.

אני לא טובל סרטים ששרים בהם. ברחתי מהם בנעוריי. לכמה מהם נקלעתי בטעות, ואני זוכר טעות של שיעמום וסכל באולמות אופיר, עדן, מינדלור ואסתר. כשאני מתפלל חרישית שהשיר האינסופי ייגמר כבר.

אך הפעם, למראה הרצף המבריק של קטעים קצרים, אי אפשר היה שלא להתפעל. איזה עושר של כישרונות! כל פרט של בימוי, כל מילה, כל תנועה, כל צליל היה בדיוק במקומו! וגם: איזו ערימה של תיפלות מוחלטות! איזה מין עם הוא זה, שהשקיע אוצר אדיר כזה של משאבים וכישרונות ביצירה לאומית שהיא כל-כולה הבל וריק, הבל-פה והבל-רגליים. ומחשבה נגרית: בכל זאת, על המזון הרוחני רליהקלוריות היה התחנך רוד שלם של אמריקאים, שיצא אחר-כך לנצח את קלגסייהשיריו של היטלר, שהתחנכו על גתה ושיילר.

ליבו של כלב

אני חושב שיש ללמד בבתי-הספר לבטא כהלכה את הע' והח'. זה חשוב לשפה.

עכשיו השתכנעתי סופית. זה קרה ככה: בבוקר לקחתי ילדי את גיליון הארץ. במרכז העמוד הראשון היה ריווח של סוכנויות-ידיעות זרות על אישור הסכם טארא, שנועד לשים קץ למלחמת-האזרחים בלבנון.

עברתי על הידיעה בריפ"ר, ואז ננעץ מבטי בכותרת: מישנה שאמרה: "האום מתנ" גד להסכם".

עצרתי. מוזר. האום מתנגד? מה פתאום? הלא האום צריך היה לקדם את ההסכם הזה בכרכו?

קראתי את הקטע. "האום", התובע פינני מהיר של כל הכר חות הסרטים... מתאר אותו (את ההסכם) כפשע שלא ייסלח... צבא האום, המונה 15 אלף לוחמים..."

תמייתה גברה והלכה. איך זה יכול להיות? קרה משהו בעולם שלא הייתי מודע לו?

ואו, לפתע, הפסתי. כתב הכתיב את הידיעה באונו עמיתו בטלפון. הוא רצה להגיד שהגנרל עאון מתנגד... עאון תובע... עאון מתאר... צבא עאון מונה 15 אלף לוחמים. סביר לגמרי. אבל הדובר לא ידע להבחין בין האותיות ע' וה'. האותיות נ' ו' דומות במילה. עאון הפך אאו"ם-האום.

קצת מוזר בעיני נוסח זה עם עורכים ומגיהים בעיתון כה מכובד. כמי שחושב את עצמו כמישחק חושב, גם קצת נעלבות שהעיתון-לאנשים-חושבים לא מצא לנכון לתקן ולהתנצל למחרת-היום. אבל זה רק בדרד-אגב.

העיקר הוא שכאשר אין מבטאים את האותיות כראוי, באמת קשה להבחין בין עאון והאום, סוחר ושוכר.

בשפה הערבית יש שתי מילים שהן דבר והיפוכו — קלבי (ליבי) וכלבי (כלבי). האחת היא מילת-חיבה, השניה קללה. אך בכל תולדות הלשון הערבית לא קרה אף מיקרה אחר שבו הכיתה פטמה את מוחמר, מפני שטענה בהכנת המילה.

בני דורי, שאינם בני-המזרח, מתקשים לבטא את האותיות בדיוק. (רק ארזון אמיר הצליח). אך אילו אני שרה-חינוך, הייתי דואג לתקן את המעוות ברור הבא.

הראשית של האיסלאם התקומם לוחם נודע צבאות מוחמר. הוא נודע בתואר אל-מולת'ם, רעול-הפנים. כתבו עליו שירים וסיפורים. אל-מולת'מון, רעול-הפנים של ימינו, יהפכו את הכינוי לאגדה, שתחייה לדורות. מכאן עצה לכל שילטונות-הכיבוש: היוזרו מפני הרבכת כינויים!

לאן נעלם הריבר ה'11

כשראינתי לא מכבר את אבא אבן, הוא אמר שאילו ערך משה רבנו סקרי דעתיקהל, לא היה מעניק לעם ישראל את עשרת הדיברות.

זה קצת קילקל לי. כי בחורשים האחרונים חשבתי על הרעיון הזה בדיוק. רציתי לכתוב עליו. עכשיו זה נראה כאילו

גנבתי את הרעיון מאבן. (זה כבר קרה לי בעבר. כתבתי דברים, ואחר-כך אמרו לי שאבא אבן כבר כתב או אמר דברים דומים). אבל מול עיני עומדת תמונה, שאינה רוצה להסתלק. אז אצייר אותה ככל זאת:

כראש הריסני יושב משה ("רבנו") ומעייף בערימה של סקרי דעתיקהל. בשבועות האחרונים ראינו הסוקרים שלו, באופן דיסקרטי, 1200 בני-ישראל בוגרים (כולם גברים, כמובן) ושאלו אותם לגבי כל אחד מעשרת הדיברות המתוכננים. מובן שלא אמרו למראיינים במה העניין.

התוצאות היו מגוונות, ומצוה של משה "רבנו" היה מקומט כשעייף בהן.

כבר הריבר מס' 1 ("אני ה' אלוהיך") היה בעייתי. אנשי-הסקר העמידו מול זה את עגלי-הזהב, והתוצאות היו מאכזבות. ה' — 37%. עגלי-הזהב 35%. לא יודע — 15%. לא איכפת לי, או זה או זה — 13%.

דיבר מס' 3 ("זכור את יום השבת") וזה ברוב-מרשים. 82% בעד, 4% נגד, השאר לא-יודע. הסוקרים דיווחו על התלהבות רבה. אחד הנשאלים אמר: "למה לי שישה ימי-שבת בשבוע?" גם מס' 4 היה פופולרי. "כבר את אביך ואת אמך" — רוב מוחץ 93%. אין בעיות.

הבעיות התחילו עם "לא תרצח". 53% ענו. זה תלוי. שאלות-לעומק גילו שכמעט כל הנשאלים סברו כי זה בסדר להרוג אשה כשתופסים אותה על חם.

"לא תנאף" — ממש על הפנים. רוב גדול — 83% נגד. המישאל נערך, כאמור, בין גברים בלבד.

"לא תגנוב" — 48% בעד, 52% נגד. ההתפלגות היתה לפי המעמדות.

גם שני ה"לא תחמוד"ים" לא הצליחו מיידע-מה. רבים סירבו לענות והעירו: "איזה מין דבר זה? איך אפשר שלא לחמוד?"

במשך 39 יום עבר משה קשה. הוא ניסה להתאים את הדיברות לתוצאות הסקר. חרט על לוחות ושבר אותם, חרט ושבר. עבודת-פרך.

בסוף זה נמאס לו. "אני מנהיג או לא מנהיג?" אמר לעצמו. "אני לוקח את הנוסח המקורי, וזהו. ירצו — יקבלו. לא ירצו — שיחפשו להם מנהיג אחר. שיקחו את קורח!"

ברגע האחרון רצה להוסיף ללוחות דבר מס' 11 ("לא תעשה לך סקר ולא תשתחוה לו"), אבל לא נותר מקום בלוח, וגם לא היה לו כוח לשבת ולחרוט עוד. חוץ מזה, 10 זה מיספר עגול ויפה.

כך נשאר עשרת הדיברות כמו שהיו.

חולת הירח

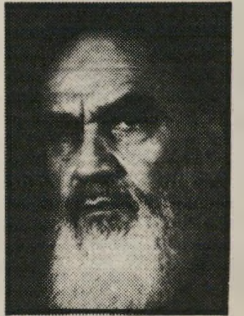
ראיתי סרט יפהפה. סרט יפאני של הבימאי קון איצ'יקאוה, ששמו נטיבה מהירח. זהו סרט בידיוני. מופיעה בו חללית מודרנית הדומה להפ'

יתכן שכבר סיפרתי את הסיפור הזה. אבל השבוע, לאור תוצאות הבחירות בירדן, יש חובה לספרו שוב.

זה היה בסוף שנות ה-70, כמה שבועות לפני המהפכה באיראן. האיית'אללה רוח'אללה חומייני התגורר אז בוויולה ליד פאריס, כשהוא מוקף בחסידיו.

היה לי ידיד מצרי בפאריס, עלי סמעאן, עיתונאי בכיר, מנהל המישרד הצרפתי של סוכנות-הידיעות המצרית. עיי צאם אליסטאוו ערך לי היכרות איתו, ומאז פגשתיו פעמים רבות כדי להחליף ריעות על המתרחש בעולם הערבי. הוא אדם נבון מאוד.

כבעתי איתו פגישה במיש רדו. כשבאתי בפתע היעודה (בריוק), אמרה לי המזכירה האדריבה שהוא הלך לראיון חשוב, ושהוא יבקש שאמתין לו אם יאחר. היא הכניסה אותי לחדרו של הבוס והניחה אותי לנפשי. חיכיתי. חיכיתי הרבה זמן. זה לא כל-כך הפתיע אותי, כי

חומייני

התרגלתי במצריים לרעיון שמועדים של פגישות עלולים להיות גמישים מאוד.

עלי כעבור שעה. מעולם לא ראיתי כל-כך נרעש ונסער. הוא הסיר את מעילו, ועוד לפני שיכולתי לומר משהו קרא בהתרגשות: "שמע, אני בא מפגישה עם חומייני. שמעתי מה שהוא אומר. זה מתריד. תגיד לחברים שלך בישראל שיעשו מהר שלום עם יאסר ערפאת, לפני שיאחרו את המועד. אם אנשים כמו חומייני שילטו על העם הפלסטיני, לא יהיה לכם עוד עם מי לדבר."

האחים המוסלמים, תאומי-חומייני בארצות הסוניות, כבשו כשליש מהמוסבים בפרלמנט הירדני החדש. זאת אומרת שהם הגיעו לרוב בשליש מן המחוזות, וביניהם מחוזות רבים שבהם מהווים הפלטיים רוב. אם זה יקרה בכל חלקי העם הפלטי טיני, בארץ ובחול, מתוך תיסכול וייאוש, זה יהיה הסוף לכל תיקוה לשלום בדרוננו. פירוש הדבר מילחמות, נשק להשמדה המונית, מוות להכבות, הרס וחורבן.

רעוליהפנים

כאשר הרימו ההולנדים במאה ה-16 את נסי-המרד ויצאו למלחמת-שיחרור נגד הספרדים, שלטו בארצם, התייחסו האצילים הספרדיים הגאים כבנו גמור למקומיים. הם קראו למתקוממים בהולנדית "חויין", שפירושו "קבצנים".

אחרי מילחמה ארוכה ואכזרית ניצחו ההולנדים וגירשו את הספרדים השנואים. הם אימצו לעצמם את תואר-הגנאי, והפי כוהו לתואר-כבוד. בשפות אירופיות רבות שרים בתנועות הנוער על "החויין" האמיצים. (אני יודע עד היום כעל-פה כמה שרים גרמניים עליהם.)

יש בהיסטוריה דוגמות רבות לתהליך מסוג זה. האצילים הצרפתיים קראו למהפכנים בבזו. "סאנס-קולוט", כלומר: חס-רייהמכנסיים. הכוונה היתה למיכנסי-הברך האלגנטיים, שלבשו האצילים. פשוטי-העם לבשו מיכנסים ארוכים. זה הפך לשם-כבוד.

חסידיו העניים של חואן פרון בארגנטינה נקראו בבזו "דסקאמינאדוס", חסרי-החולצות. הפרוניסטים הפכו את הכינוי לסיסמה.

בארץ קרה אותו הדבר לכינוי "כנענים". יונתן רטוש הקים את "הוועד לגיבוש הנוער העברי", וטען כי ילדי-הארץ הם "עבריים". נפוצה שמועה שחסידיו בפלמ"ח ערכו פולחן של עשתרות. אברהם שלונסקי קרא להם, בבזו, "כנענים". זה נדבק מיד, וחסידיו-רטוש עצמם התחילו, בהדרגה, להשתמש בכינוי זה.

אנשי אצ"ל ולח"י, שכפרו בסמכות. המוסדות הלאומיים נקראו על-ידי "הרשוב המאורגן", בתואר-הגנאי. "הפורשים". הם הפכו את התואר, בעיני עצמם, לתואר-כבוד.

בשנים הראשונות של העלייה ההמונית מארצות-ערב קראו אשכנזים רבים לעולים חרשים אלה בוילזול "שחורים". העולם הזה פיתס סידרת-כתבות סנסציונית בגנות הגזענות הזאת, תחת הכותרת "רופקים את השחורים". אחר-כך קראו פעילים רדיקליים לעצמם. הפנתרים השחורים."

וכן הלאה. יש דוגמות לרוב.

עכשיו נוצרת לנגד עינינו דוגמה חדשה. כדי להצדיק את הוצאתם-להורג של חברי הכוחות-העממיים בשטחי האינתי-פאדה, קוראים להם השילטונות בשם "רעוליהפנים". זהו כינוי מאיים, מפחיד. אין לי ספק שאנשי המחתרת הפלסטינית יאמצו לעצמם כינוי זה. מה גם שיש לו שורשים במסורת הערבית. בימי